■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع رسانی: www.jamejamonline.ir www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamOnline.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳
■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم

سه‌شنبه ۲۴ اسفند ۱۴۰۰ | ۱۲ شعبان ۱۴۴۳ | ۲۰ صفحه | سال بیست و دوم - شماره ۶۱۷۹ | Tuesday - March 15 , 2022

حدیث روز: معانی‌الاخبار
امام رضا(ع): ایمان، عبارت است از: باور قلبی، اظهار به زبان و عمل با اندام‌ها.

واحه: صائب
اظهار عشق به زبان احتیاج نیست
چندان که شد نگه به نگه آشنا، بس است

امروز در تاریخ:
سالمرگ حسین امیرفضلی، بازیگر، کارگردان، نویسنده و تهیه‌کننده رادیو و تلویزیون./ ۱۳۷۰
سالمرگ علی تجویدی، نوازنده ویولن و موسیقیدان./ ۱۳۸۴
آغاز عملیات والفجر۱۰/ ۱۳۶۶

اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۲/۱۳ | غروب آفتاب: ۱۸/۱۲
اذان مغرب: ۱۸/۳۰ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۳۱
اذان صبح (فردا): ۴/۵۱ | طلوع خورشید(فردا): ۶/۱۴

وضعیت آب و هوای امروز

تهران	سمنان	ارومیه	اردبیل	مشهد	کرمان	زاهدان	اهواز
۱۰ / ۱۹	۹ / ۲۲	۳- / ۱۰	۳- / ۲	۶ / ۲۰	۱۰ / ۲۸	۱۸ / ۳۲	۱۳ / ۲۴

حکمت ۴۰۷: نهج‌البلاغه
خداوند، عقل را به انسان ودیعت نداد، مگر این که روزی سبب نجات او شود.

نگاه

میل مبهم خبر

علی محزون
روزنامه‌نگار

ضرب‌المثل معروفی منتسب به انگلیسی‌ها وجود دارد مبنی بر این‌که «بی‌خبری، خوش‌خبری است» همین دیدگاه مستتر در این ضرب‌المثل چهار کلمه‌ای بسط داده شده به کتاب‌های بسیاری که معروف‌ترینش حداقل در بازار نشر ایران کتاب «دیگر اخبار نخوانید» از رولف دوبلی است وآنقدر خواننده دارد که دو نشر در ایران دو ترجمه متفاوتی از آن را بارها تجدید چاپ کرده‌اند. توصیه کلی کتاب این است که برای آسانی روانتان سمت اخبار نروید! البته که خبر خوب هم گاه ترکیب متناقضی به نظر می‌رسد چرا که در خبرنویسی مثال کلاسیکی هست که می‌گوید اگر سگی پای انسانی را گاز بگیرد خبر نیست اما اگر انسانی پای سگی را گاز بگیرد، خبر است. این موضوع اما سوی دیگری هم دارد، وجهه‌ای که نشانه آن اقبال دیوانه‌وار مخاطبان به خبرهای تلخ است. تصاویری از جرایم همواره میان خبرهای منتشر شده مشتریان بیشتری دارد. همین چند روز پیش که مرگ خودخواسته یک بازیگر جوان در ایران باعث حواشی بسیاری شد میزان بازدید از پیگیری این حواشی نشان از تاثیرات مخرب این علاقه عجیب به اخبار داشت. آنقدر که حتی جمعی از روان‌شناسان در نامه‌ای به نحوه انتشار خبرهای مربوط به مرگ خودخواسته این چهره واکنش نشان دادند. اما جریان رسانه به نظر می‌رسد تضمین حیاتش را به انتشار اینگونه اخبار گره زده است، بدون اینکه بداند تبعات و پیامدهای رواج این گونه اخبار چقدر می‌تواند در سلامت روانی شهروندان تاثیر داشته باشد. به ویژه آنکه حالا دیگر تعریف ما از رسانه محدود به روزنامه‌ها و جراید چاپی نیست و اخبار بر خلاف سال‌های گذشته در دسترس‌تر از همیشه در گوشی موبایل‌های شهروندان همیشه همراه آنهاست. اینکه اخبار خوب نه تنها بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌ها ندارند بلکه مشتریان و مخاطبان کمتری دارند می‌تواند نشانه آشکاری بر عادی شدن خشونت در یک جامعه باشد. فارغ از میزان استقبال مخاطبان از اخبار این چنینی شاخص‌های دیگری هم در افزایش خشونت می‌توان یافت، از افزایش میزان مراجعه به پزشکی قانونی به واسطه نزاع گرفته تا کاهش تاب‌آوری اجتماعی میان آمارهای منتشر شده، شاخص‌هایی که به وضوح هشداردهنده هستند.

شادی خیابانی برای صعود به جام جهانی / عکس: ایسنا

کافه میرداماد

آیا ما در گذشته آدم‌های شادتری بودیم؟ چه چیزی ما را شاد می‌کند؟

گمشده‌ای به نام شادی

میثم اسماعیلی
روزنامه نگار

نیازی به خواندن پژوهش‌های پرافاده موسسه‌های تحقیقات جهانی نیست تا متوجه شویم ما چقدر در گذشته از این روزها خوشحال بودیم؛ چرا که آنچه به چشم می‌آید نیازی به پژوهش ندارد! اینکه ما پیشتر از اینها آدم‌های شادتری بودیم. موضوع شادمانی اما آنقدر موثر بوده که حتی محققانی در پی اثبات این بوده‌اند که بخش قابل توجهی از شادمانی آدم‌ها ژنتیکی است! علامت تعجب انتهای جمله قبلی معطوف به نتایج همان تحقیق است که ثابت می‌کند ۵۰درصد از شادی افراد توسط ژن آنها تعیین می‌شود. ژن یعنی شانس! همین است که دوست نداریم چندان دل ببندیم به این پژوهش‌ها اما آشکارتر از نتایج تحقیقاتی از این نوع این سوال است که «چرا طفلی به نام شادی، دیری است گم شده است؟» چرا شادی‌های ما کمرنگ یا حتی محو شده‌اند؟ مهم‌تر از این چراها این‌که اصلا چه چیزی ما را شاد می‌کند؟ رضایت درونی از موفقیت‌های احتمالی یا بهترشدن شرایط زیستی جامعه اطرافمان؟ این مفهوم مهم در زندگی‌مان چند ساحت تاثیرگذار دارد؟ ۲۹اسفند در تقویم جهانی به نام روز جهانی شادی ثبت‌شده؛ روز خوبی برای فکر به این موضوع که شادی کجا رفت؟

آیا شادمانی، دکمه دارد؟

نه در معنای لغوی که به لحاظ مفهومی تعریف ثابتی از شادی وجود ندارد. بی‌شمار مولفه در تعریف این مفهوم مطرح است که همین موضوع باعث می‌شود نتوانیم یک تعریف ثابتی از آن ارائه دهیم. برخی شادی را فضیلتی می‌دانند که با تحولات اخلاقی درونی به‌دست می‌آید، بعضی از آن تعریف دم دست‌تری همسو با لذت دارند که حتی با رفتن به یک مهمانی و سفر هم به‌دست آورده می‌شود و دیگرانی هم هستند که شادمانی را نه یک تحول رفتاری آنی که در یک فرآیند طولانی تعریف کرده‌اند، به این معنا که آنها باور دارند ما وقتی شاد هستیم که در حال رشد باشیم اما اصلا شادی، عیار سنجشی دارد که بتوانیم بر مبنای آن شادبودنمان را اندازه بگیریم؟ می‌شود بی‌آنکه اشرافی به شادی داشته باشیم، شاد باشیم؟ و ممکن است کسی در بدبختی غرق باشد و خیال کند که شاد است؟

شادی از مفهوم فردی تا تاثیر اجتماعی

از شادمانی‌های بی‌سبب و گذرای روزانه بگذریم، اینکه نم بارانی ببارد یا اینکه دوستی قدیمی را ببینیم یا حتی جای پارکی در شلوغی خیابان‌ها پیدا کنیم که مرادمان از شادی مفهوم فراگیرتری است. بسیاری معتقدند اساسا درحال‌حاضر شادی از حوزه خصوصی به زندگی عمومی منتقل شده است.

دکتر فریده حمیدی، روان‌شناس هم آن‌طور که به جام جم می‌گوید باید به تاثیر ساحت‌های اجتماعی شادی توجه کنیم تا اینکه آن را به توصیه‌هایی برای احساس شادمانی بیشتر محدود کنیم اما این ساحت‌ها کدامند؟ فریده حمیدی می‌گوی: «سلامت بهداشت روان که شاخص شادمانی تاثیر بسیار در آن دارد معطوف به زیرمجموعه‌هایی در حوزه‌های سلامت و درمان، آموزش، اقتصاد و فرهنگ است.» در نگاه اول این گفته بسیار کلی به نظر می‌رسد اما وقتی به مصداق‌های جزئی آن نگاه کنیم و البته تجربه عجیب دو سال فراگیری کرونا را در نظر بگیریم متوجه تاثیر شگفت عوامل اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در میزان شادمانی‌مان می‌شویم.

ما آدم‌های غمگین‌تری شده‌ایم؟

اگر ساحت‌های موثر در میزان شادمانی را که فریده احمدی روان‌شناس به آن تاکید دارد، ملاک قرار بدهیم احتمالا با توجه به شرایط کنونی جهان ما باید آدم‌های غمگین‌تری شده باشیم. موسسه نظرسنجی گالوپ درباره این احتمال ما یک پاسخ صریح دارد: «بله ما آدم‌های غمگین‌تری نسبت به گذشته هستیم.» این موسسه بنا بر یک سنت دیرپا که از سال ۱۹۷۹ آغازشده یک نظرسنجی در پایان هر سال با موضوع امید و شادمانی و روند انتظارات از وضعیت اقتصادی انجام می‌دهد. نتایج این نظرسنجی که بهمن گذشته منتشرشده بیانگر این نکته است که در پایان سال ۲۰۲۱ امید و شادمانی در سراسر جهان به نسبت سال گذشته رو به کاهش بوده و ترس از مشکلات اقتصادی پیش‌رو همچنان زیاد و به‌طور پیوسته رو به افزایش است اما این نظرسنجی سوی امیدوارانه‌ای هم دارد. به این معنا که در بخشی از این نظرسنجی آمده است: ۳۸درصد از جمعیت جهان درحال‌حاضر تصور می‌کنند که سال جدید بهتر از سال گذشته خواهد بود، ۲۸درصد اما انتظار دارند سال بدتری پیش‌رو داشته باشند و ۲۷درصد نیز معتقدند که سال جدید مانند سال گذشته خواهد بود و تغییرات محسوسی به‌وجود نخواهد آمد.

شادمانی در خلأ

چند سالی است که در روزهای آخر سال جدولی از نام کشورهای شاد جهان منتشر می‌شود؛ جدولی که قرار است میزان سرانه شادی جوامع آنها را رتبه‌بندی کند. این رویه از حدود یک دهه پیش به همت سازمان ملل‌متحد صورت می‌گیرد. فارغ از این رتبه‌ها و میزان واقعی بودن جایگاه کشورها در این جداول نگاهی به معیارهای آنها برای سنجش شادمانی جالب‌توجه است. گزارش اخیر در این حوزه ۶متغیر را برای سرانه شادی در کشورها در نظر گرفته است: سطح درآمد، پشتیبانی اجتماعی، درازای عمر در عین تندرستی، اعتماد به دولت و شغل، آزادی برای انتخاب مسیر زندگی شخصی و بخشندگی. این معیارها از آنجایی جالب توجه به نظر می‌رسند که می‌توانند همچون عیاری شخصی برای هرکدام از ما کاربرد داشته باشد، به این معنا که خود ما هم می‌توانیم جایگاه‌مان را براساس این معیارها بسنجیم تا حدوحدودی از وضعیت شادمانی‌مان را بسنجیم. فریده احمدی معتقد است مفهوم شادمانی چیزی نیست که در خلأ شکل بگیرد. او می‌گوید: «تاثیر شرایط یک جامعه درصد قابل‌توجهی در میزان رضایت شخصی ما از زندگی یا همان شادی دارد. به همین دلیل است که نمی‌توان شادی را همچون واکسن به شهروندان تزریق کرد و باید توصیه‌هایی داشت که با این کارها انسان‌های شادتری باشیم. وقتی دسترسی ما به امکانات آموزشی و بهداشتی سهل و ارزان‌تر باشد طبیعتا رضایت شخصی ما از زندگی بیشتر خواهدبود.»

یادداشت‌های لحظه آخری

حق حیوانی و خطای انسانی

آیسا اسدی
روزنامه‌نگار

ویدئوی کوتاه درگیری لفظی دختر جوان شهری با یک مرد احتمالا روستایی بر سر سگی که در اختیار مرد روستایی است در فضای مجازی منتشر شده است. انتشار ویدئو احتمالا از سوی زن جوان است چرا که در بخشی از این ویدئو مرد رو به دوربین، زن جوان را خطاب می‌کند. این‌طور به نظر می‌رسد که حداقل پس از انتشار این ویدئو انتظار این بوده که موجی از همدردی برای زن جوان به راه بیفتد اما درست عکس این اتفاق می‌افتد. کاربران فضای مجازی از چند منظر به رفتار زن جوان تاخته‌اند، پرتکرارترین‌شان رفتار تند و توهین‌آمیز زن با مرد روستایی است، آن هم وقتی که مرد با صبر و حوصله قصد پاسخگویی به توهین‌های لفظی زن را دارد که خب تعداد واکنش‌های بسیار به این موضوع برآمده از ذهنیت اشتباه تقسیم‌بندی شده ما در دوگانه شهری و روستایی است. به این معنا که هنوز گمان می‌کنیم شهرنشین‌ها مودب‌ترند و اهالی روستا بویی از آگاهی و ادب نبرده‌اند! گمانی تلخ که چنین اتفاقاتی نشان می‌دهند متاسفانه هنوز وجود دارند. نکته دیگر مستتر در این ویدئو اما تلخ‌تر است، این‌که تعریف از زیست حیوانات برای افرادی از طبقه زن جوان حاضر در این ویدئو چنین فاصله شگفتی با حقیقت دارد. این‌که تعریف او از سگ احتمالا محدود به تصاویر بی‌شماری از سگ‌های خانگی است که در اینستاگرام حلقه دوستان او دیده می‌شود با آگاهی از این نکته که همه سگ‌ها آنی نیستند که در شبکه‌های اجتماعی تصاویرشان دست به دست می‌شود. از همان جملاتی که از زبان زن جوان شنیده می‌شود می‌توان به فهم اشتباه او از این ماجرا پی برد، این‌که از مرد روستایی برای اثبات مالکیت‌اش بر سگ «شناسنامه» می‌خواهد اوج فاصله او با حقیقت موجود است. مگر در ایران مرجعی وجود دارد که به سگ‌ها شناسنامه بدهد؟ یا عجیب‌تر این‌که اگر سگی شناسنامه ندارد باید به زور آن سگ را گرفت و عقیمش کرد؟ موضوع جایگاه حیوانات اهلی در جامعه همواره به‌واسطه این‌که رسمی نبوده دچار تحریف‌های بسیاری شده است. بسیاری از صاحبان این حیوانات هنوز ابتدایی‌ترین وظایف و مسؤولیت‌هایشان را هم در قبال نگهداری از آنها نمی‌دانند و چنین تصاویری نشان از عمق این فاصله دارد.

مرور وقایع یک روز جام جم ۲۰ سال قبل

نگرانی از فعالیت موسسات اعتباری

وزیر وقت اقتصاد دو دهه پیش در نامه‌ای به معاون اول رئیس جمهور از فعالیت موسسات اعتباری ابراز نگرانی کرده است. او در این نامه از فعالیت‌های پولی خارج از حیطه نظارت بانک مرکزی این موسسات گلایه داشته و حالا بعد از دو دهه از آن روز شاید بتوانیم منشا این نگرانی را خیلی آشکارتر درک کنیم، فقط کافی است به موج اعتراضات خیابانی مالباختگان این موسسات در سال‌های گذشته اشاره کنیم؛ چیزی که از قرار معلوم با بی‌توجهی دولت در ۲۰ سال پیش همراه بوده و نتایج تلخ آن حالا به چشم می‌آید.

برای مترو، ساختمان هم می‌فروشیم!

گفته‌های شهردار وقت تهران درباره مترو موردتوجه صفحه جامعه روزنامه جام‌جم ۲۰سال پیش است. به گفته شهردار: برای توسعه مترو، ساختمان شهرداری را هم می‌فروشیم.» اشاره او به نیاز تامین هزینه‌های اعتباری برای توسعه مترو است؛ چیزی که هنوز هم پس از دو دهه حس می‌شود و هربار مدیران شهری از اعتبار برای مترو گلایه دارند. در بخش دیگری از این صفحه هم می‌توان هشداری را دید که حالا یکی از بحث‌های مهم در حوزه سلامت است. در این بخش به نقل از معاون وقت توانبخشی سازمان بهزیستی عنوان شده است: پنج میلیون سالمند در کشور فقط یک پزشک متخصص دارند.

خط ملی ایران

مهدی باباخانی برگزیده رشته قلمزنی نمایشگاه قرآن‌کریم مهمان روزنامه جام‌جم ۲۰سال پیش است؛ هر چند مطلب اصلی صفحه فرهنگی روزنامه جام‌جم بیشتر نظراتی است درباره هنر این هنرمند برگزیده. به اعتقاد نویسنده، خوشنویسان پس از تجربه دور و دراز در خطوط هفتگانه (که عبارت است از نسخ، ثلث، محقق، ریحان، توقیع، رقاع و تعلیق) در نستعلیق که خط ملی ایرانیان است، سرحلقه خوشنویسان جهان شدند.

حقایقی که فاش نشد

مطلب اصلی صفحه بین‌الملل جام‌جم به گفت‌وگوی رادیوی انگلیسی برون‌مرزی با لیندون لاروش، نامزد ریاست‌جمهوری آمریکا درباره عوامل حوادث ۱۱سپتامبر پرداخته است. در بخشی از این گفت‌وگو او گفته است: آنچه در آینده اتفاق می‌افتد، همیشه قابل پیش‌بینی نیست اما می‌توان شرایطی را که پیش‌روی ما قرار دارد، پیش‌بینی کرد و درباره شیوه برخورد با آنها به گفت‌وگو پرداخت.

بلاژویچ برکنار شد

سرمربی وقت تیم ملی ایران همچنان موضوع مورد علاقه رسانه‌های آن سالهاست. میروسلاو بلاژویچ که نتوانست با ایران به جام جهانی صعود کند و از کارش برکنار شد در صفحه ورزشی جام‌جم ۲۰سال پیش خودنمایی می‌کند؛ هر چند مطلب منتشرشده ترجمه‌ای خبری است که در ماهنامه خبری کنفدراسیون فوتبال آسیا آمده است. این ماهنامه در بخشی از خبر خود به جانشین بلاژ یعنی برانکو اشاره کرده و نوشته است: ایوانکویچ در راه اثبات لیاقت‌هایش به دنبال قهرمانی در بازی‌های آسیایی کره است و حالا می‌دانیم که برانکو ایوانکویچ توانست ایران را در آن مسابقات به مقام قهرمانی برساند.

زورگیرهای ترمیناتور متلاشی شدند

خبر اول صفحه حوادث جام‌جم ۲۰سال پیش این است که با تعقیب‌وگریز ماموران آگاهی، زورگیرهای باند ترمیناتور در تهران متلاشی شدند. تبهکارانی که با ربودن خودروها و راهزنی در جاده‌ها اموال مردم را سرقت می‌کردند.
در کنار آن هم خبری از قتلی پرسروصدا در آمریکا به چشم می‌خورد که از قرار معماری لس‌آنجلسی به خاطر به قتل رساندن دوستش با حکم ۲۵سال زندان روبه‌رو شده است.

